

KENNISGEVING

De Europese Commissie publiceerde in februari 2025 een aantal zogenoemde “Omnibus” voorstellen over duurzaamheid. Deze zijn met name gericht op het doorvoeren van wijzigingen in de CSRD-richtlijn, met inbegrip van een aanzienlijke beperking van het toepassingsgebied. Deze voorstellen worden momenteel op Europees niveau besproken. Een eerste luik van het project werd al vastgelegd en bestaat uit het uitstellen met 2 jaar van de inwerkingtreding van de rapporteringsverplichtingen voor vennootschappen die in principe hun eerste verslagen in 2026 of 2027 moesten publiceren¹. De huidige mededeling, gepubliceerd in november 2023, zal moeten worden aangepast om rekening te houden met de wijzigingen die door de “Omnibus” hervorming zullen worden aangebracht.

FSMA_2023_26 van 21/11/2023

Uitgebreidere duurzaamheidsrapporteringsvereisten voor genoteerde vennootschappen: wees voorbereid op de nieuwe CSRD-regels

Doelgroep:

Met deze mededeling richt de FSMA zich tot de vennootschappen die genoteerd zijn op de gereguleerde markt Euronext en waarvan de FSMA de periodieke informatie controleert, met uitzondering evenwel van de micro-ondernemingen.

Deze doelgroep is beperkter dan de ondernemingen die onder de CSRD-richtlijn vallen. De FSMA richt haar mededeling tot de genoteerde vennootschappen waarvan ze de informatie die ze publiceren met toepassing van de CSRD gaat controleren.

In deze mededeling bespreekt de FSMA een aantal stappen die deze vennootschappen kunnen nemen om zich voor te bereiden op de nieuwe rapporteringsvereisten. Zij richt zich weliswaar vooral tot de genoteerde vennootschappen die niet zijn onderworpen aan de NFRD. De overige vennootschappen hebben immers al initiatieven genomen, daartoe aangemoedigd door de NFRD.

Samenvatting/Doelstellingen:

*Eind 2022 werden **nieuwe Europese regels** over duurzame financiering aangenomen, waaronder **nieuwe rapporteringsvereisten** voor een groot aantal vennootschappen. Die regels zijn opgenomen in*

¹ Dat luik is “stop the clock” getiteld. Zie het voorstel Omnibus I - [COM 2025\(80\) final](#).

de [CSRD](#)². Uiterlijk 6 juli 2024 moeten ze zijn omgezet in Belgisch recht. Ze zullen gefaseerd in werking treden. Voor een eerste groep genoteerde vennootschappen al vanaf het boekjaar 2024.

Dankzij deze nieuwe regels krijgen beleggers en andere belanghebbenden (“stakeholders”) de nodige informatie om **beleggingsrisico’s** te beoordelen die verband houden met de klimaatverandering en andere aspecten van duurzame ontwikkeling. Deze regels creëren ook een **cultuur** waarin **transparantie** over de impact van de bedrijfsactiviteiten op mens en milieu centraal staat.

De CSRD ligt **in het verlengde** van de [NFRD](#)³. Beide richtlijnen wijzigen trouwens de boekhoudrichtlijn⁴. De CSRD is overigens ook gekoppeld aan de [taxonomieverordening](#)⁵. De CSRD-vereisten zijn evenwel ruimer opgevat dan de verplichtingen die de NFRD oplegt, zowel qua inhoud van de te verstrekken informatie als qua betrokken vennootschappen. De werkingssfeer van de CSRD blijft dus niet beperkt tot de grote organisaties van openbaar belang, waaronder de genoteerde vennootschappen, maar reikt veel verder, namelijk tot alle grote vennootschappen, en zelfs tot de genoteerde kmo’s.

De FSMA zal erop toezien dat de **genoteerde vennootschappen** waarvan ze de periodieke informatie controleert⁶, de CSRD-vereisten naleven. Precies aan die vennootschappen is deze mededeling gericht.

Gezien het belang van deze nieuwe regels, vraagt de FSMA nu reeds uw aandacht voor de vereisten die de CSRD oplegt, net als ze in het verleden heeft gedaan voor de rapporteringsvereisten die voortvloeien uit de taxonomieverordening. Op die manier wil de FSMA de **vennootschappen helpen om zich voor te bereiden** op deze nieuwe reglementering.

Hieronder wordt de reglementering samengevat en dus vereenvoudigd weergegeven. Het is de taak van elke vennootschap om deze reglementering **zelf te analyseren** en aldus te bepalen welke impact ze concreet op haar zal hebben. Als leidraad hiervoor formuleert de FSMA in de onderstaande kaders een aantal **voorbereidende stappen** die vooral nuttig zijn voor vennootschappen die nog niet vertrouwd zijn met niet-financiële rapportering.

Merk op dat het wettelijke kader waarvan hier wordt uitgegaan **niet volledig stabiel, noch compleet is**:

- bepaalde reglementeringen bevinden zich op Europees niveau nog in de goedkeuringsfase, zoals de ESRS-standaarden waarvan slechts de eerste reeks normen beschikbaar is;
- de CSRD, die centraal staat in deze mededeling, wordt thans omgezet, waarbij de Belgische wetgever de mogelijkheid heeft om bepaalde opties al dan niet te lichten⁷;

² De “Corporate sustainability reporting directive”, kortweg CSRD, is Richtlijn 2022/2464 van het Europees Parlement en de Raad van 14 december 2022 tot wijziging van Verordening (EU) nr. 537/2014, Richtlijn 2004/109/EG, Richtlijn 2006/43/EG en Richtlijn 2013/34/EU, met betrekking tot duurzaamheidsrapportering door ondernemingen.

³ De NFRD, “Non financial reporting directive”, is Richtlijn 2014/95/EU van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2014 tot wijziging van Richtlijn 2013/34/EU met betrekking tot de bekendmaking van niet-financiële informatie en informatie inzake diversiteit door bepaalde grote ondernemingen en groepen.

⁴ Richtlijn 2013/34/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende de jaarlijkse financiële overzichten, geconsolideerde financiële overzichten en aanverwante verslagen van bepaalde ondernemingsvormen. Klik [hier](#) voor een geconsolideerde versie van deze richtlijn, waarin de wijzigingen die de CSRD aanbrengt zijn verwerkt.

⁵ Verordening (EU) 2020/852 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2020 betreffende de totstandbrenging van een kader ter bevordering van duurzame beleggingen en tot wijziging van Verordening (EU) 2019/2088.

⁶ De FSMA zal toezien op de naleving van de informatieverplichtingen voortvloeiend uit de CSRD door de vennootschappen die genoteerd zijn op de gereguleerde markt Euronext.

⁷ Hoewel de richtlijn de nationale wetgevers maar een beperkt aantal opties biedt, zijn die wel belangrijk. Zo kunnen lidstaten toestaan dat de externe controle van de duurzaamheidsinformatie verricht wordt door een andere bedrijfsrevisor dan de commissaris van de vennootschap of door een onafhankelijke derde instantie. Ze kunnen ook

- *het is mogelijk dat bepaalde deadlines nog worden aangepast (bijvoorbeeld de deadlines voor het aannemen van bepaalde rapporteringsnormen door de Europese Commissie);*
- *bepaalde lopende projecten zullen een rechtstreekse impact hebben op het aantal genoteerde vennootschappen waarop de CSRD betrekking heeft (zo worden thans de drempels herzien die in de boekhoudrichtlijn worden gehanteerd om uit te maken welke vennootschappen als “grote” of als micro-ondernemingen moeten worden beschouwd);*
- *andere Europese regels die verweven zijn met de CSRD, zoals de SFDR-verordening⁸, zullen moeten worden herzien.*

De vennootschappen dienen deze **ontwikkelingen nauwgezet op te volgen**.

Inhoudstafel

1. Transparantievereisten voor vennootschappen maken deel uit van een stel regels over duurzame financiering	5
2. De CSRD ligt in het verlengde van de NFRD	6
3. De CSRD heeft een ruim toepassingsgebied dat alle grote ondernemingen en genoteerde kmo's bestrijkt, alsook bepaalde vennootschappen uit derde landen	7
4. De CSRD treedt in vier opeenvolgende fases in werking.....	8
5. De CSRD legt strengere duurzaamheidsrapporteringsvereisten op.....	10
5.1. Vennootschappen moeten duurzaamheidsinformatie publiceren	10
5.2. De duurzaamheidsverklaring is een onderdeel van het bestuursverslag.....	11
5.3. Vennootschappen moeten een «dubbele-materialiteitstoets» uitvoeren	12
6. De CSRD verplicht vennootschappen om te rapporteren volgens rapporteringsstandaarden: de ESRS	12
6.1. De ESRS zijn standaarden die aangeven welke duurzaamheidsinformatie gerapporteerd moet worden.....	12
6.2. Er bestaan al 12 ESRS-standaarden die de hele waaier aan duurzaamheidsinformatie bestrijken.....	14
6.3. De ESRS verschaffen toelichting bij de materialiteitsanalyse	15
6.4. De ESRS-standaarden voorzien in een bijkomende infasering voor het verstrekken van welbepaalde informatie	16
7. De vennootschappen moeten (onder meer) rapporteren over hun broeikasgasemissies en het publiek informeren over hun doelstellingen inzake broeikasgasemissiereducties	16
8. De door de taxonomieverordening vereiste informatie moet samen met de door de CSRD vereiste informatie worden verstrekt	18

toestaan dat informatie over op til zijnde ontwikkelingen of lopende onderhandelingen wordt weggelaten, weliswaar in uitzonderlijke gevallen waarin die informatie bekendmaken ernstige schade zou kunnen berokkenen aan de commerciële positie van de vennootschap of van de groep, en op voorwaarde dat het weglaten van die informatie geen belemmering vormt voor een juist begrip en correcte inschatting van de verdere gang van zaken, de resultaten en de positie van de vennootschap of de groep en de gevolgen van hun activiteiten.

⁸ Verordening (EU) 2019/2088/EU van 27 november 2019 betreffende informatievergathering over duurzaamheid in de financiële dienstensector.

9. Bij de duurzaamheidsrapportering zal een bepaald formaat moeten worden gebruikt en zal de informatie moeten worden gemarkeerd	20
10. De interne verantwoordelijkheden voor het opstellen van de duurzaamheidsrapportering worden uitgebreid	20
11. De duurzaamheidsverklaring zal aan een externe controle worden onderworpen in de vorm van een assurance	21
12. De FSMA zal de naleving van de rapporteringsvereisten die uit de CSRD voortvloeien, controleren in het kader van het toezicht op de periodieke informatieverstrekking door de genoteerde vennootschappen	21
13. De CSRD is een sleutelinstrument bij de bestrijding van greenwashing	22
14. Samenvatting: welke op een gereguleerde markt genoteerde vennootschappen moeten wat publiceren krachtens de CSRD en tegen wanneer?	23
Bijlage : Niet-exhaustieve lijst van te ondernemen stappen	26

1. Transparantievereisten voor vennootschappen maken deel uit van een stel regels over duurzame financiering

De duurzaamheidsrapporteringsvereisten die aan de vennootschappen worden opgelegd, vloeien voort uit het actieplan van de Europese Commissie waarmee deze streeft naar duurzame financiering. Het zijn dus regels die in de gehele Europese Unie geharmoniseerd zijn. Ze gelden voor de Europese vennootschappen, maar ook voor vennootschappen uit derde landen die actief zijn in de Europese Unie. Met dit ambitieuze plan worden drie doelstellingen nagestreefd:

1. kapitaalstromen heroriënteren richting duurzame investeringen om duurzame en inclusieve groei te bewerkstelligen;
2. financiële risico's als gevolg van klimaatverandering, uitputting van hulpbronnen, aantasting van het milieu en sociale kwesties beheren; en
3. transparantie en langetermijndenken bij financiële en economische activiteiten stimuleren.

De regels die voortvloeien uit dit plan (waarvan sommige nog in ontwerpvorm), zijn verschillend van aard:

1. Een aantal regels willen meer **transparantie** brengen door bepaalde vennootschappen n te verplichten relevante, vergelijkbare en betrouwbare duurzaamheidsinformatie te verstrekken. Aldus verplicht(en) de CSRD (en de ESRS-standaarden) waarvan sprake in deze mededeling, tal van vennootschappen om duurzaamheidsinformatie te verstrekken.
2. Andere regels verplichten ondernemingen om de **duurzaamheidsrisico's** te **beheren** waarmee ze zelf geconfronteerd worden.
3. De **gedragsregels** verplichten ondernemingen die bepaalde financiële diensten verlenen om in hun belangenconflictenbeleid, hun productgoedkeuringsproces en de geschiktheidstoets rekening te houden met duurzaamheidsfactoren.
4. Er gelden een aantal specifieke regels voor **financiële producten** (waaronder fondsen) die ecologische of sociale kenmerken promoten of duurzame investeringen tot doel hebben.
5. Daarnaast wordt overwogen om aan de grote ondernemingen een **waakzaamheidsplicht** op te leggen op het vlak van duurzaamheid.
6. Tot slot besteedt het regelgevingspakket dat thans wordt uitgewerkt, ook aandacht aan verstrekkers van **ESG-ratings** en aan **benchmarks**, waaronder klimaatindexen.

Al deze regels zijn **nauw met elkaar verweven**.

Bijvoorbeeld: informatie die genoteerde vennootschappen conform de CSRD publiceren, zal onder meer worden gebruikt door financiële marktdeelnemers en financieel adviseurs die onder de SFDR vallen om te voldoen aan hun eigen rapporteringsvereisten over, meer bepaald, de producten die ze commercialiseren (bv. rechten van deelneming in icb's die beleggen in genoteerde vennootschappen die onder de CSRD vallen). Die informatie wordt dan op haar beurt doorslaggevend om te bepalen of een financieel product voldoet aan de duurzaamheidsvoorkeur van een cliënt en of dat product hem dus mag worden aanbevolen of in zijn portefeuille mag worden opgenomen.

De **kwaliteit van de informatie** die conform de CSRD wordt gepubliceerd, is dus **essentieel** voor de goede toepassing van de set regels over duurzame financiering.

2. De CSRD ligt in het verlengde van de NFRD

Het is de bedoeling dat de CSRD de NFRD gaat vervangen. Krachtens de NFRD moeten grote⁹ organisaties van openbaar belang¹⁰ een **niet-financiële verklaring** publiceren in hun bestuursverslag of in een afzonderlijk verslag. De NFRD geldt enkel voor Europese vennootschappen¹¹. Ondernemingen uit derde landen die actief zijn in Europa vallen niet in haar toepassingsgebied. In Belgisch recht is de NFRD omgezet in het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen¹².

De niet-financiële verklaring heeft betrekking op **milieuzaken, sociale en personeelsaangelegenheden, eerbiediging van de mensenrechten en bestrijding van corruptie**. Ze moet de volgende elementen bevatten:

- a. een korte beschrijving van de activiteiten van de vennootschap;
- b. een beschrijving van het door de vennootschap gevoerde beleid met betrekking tot de voormelde aangelegenheden, waaronder de toegepaste zorgvuldigheidsprocedures;
- c. de resultaten van dit beleid;
- d. de voornaamste risico's die verbonden zijn aan deze aangelegenheden in verband met de bedrijfsactiviteiten van de vennootschap, waaronder, waar relevant en evenredig, haar zakelijke betrekkingen, producten of diensten die waarschijnlijk zullen leiden tot negatieve effecten op deze gebieden, en hoe de vennootschap deze risico's beheert;
- e. niet-financiële essentiële prestatie-indicatoren die relevant zijn voor de specifieke bedrijfsactiviteit.

⁹ De NFRD gaat uit van de definitie van grote onderneming die is opgenomen in de boekhoudrichtlijn. Bij de omzetting van die richtlijn heeft de Belgische wetgever de erin vastgestelde drempelwaarden voor het balanstotaal en de omzet niet overgenomen. Hij heeft beide drempelwaarden verlaagd zodat er mogelijk meer ondernemingen aan de NFRD-verplichtingen moeten voldoen. Toch is de drempel van 500 werknemers doorgaans doorslaggevend om te bepalen of een onderneming al dan niet onder de NFRD valt. Volgens Belgisch recht gelden die verplichtingen dus voor vennootschappen die, op balansdatum, meer dan 500 werknemers tellen en aan ten minste één van de twee volgende criteria voldoen: (a) een balanstotaal hebben van 17 miljoen euro of (b) een jaaromzet realiseren van 34 miljoen euro (excl. btw). Ook de moederondernemingen van grote groepen die op geconsolideerde basis gemiddeld meer dan 500 werknemers tewerkstellen, vallen onder die verplichtingen.

¹⁰ In Belgisch recht wordt onder «organisatie van openbaar belang» verstaan:

1° de vennootschappen waarvan de aandelen, winstbewijzen of de certificaten die betrekking hebben op deze aandelen zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereglementeerde markt.

De Koning kan de bepalingen van toepassing op genoteerde vennootschappen geheel of gedeeltelijk toepasselijk verklaren op vennootschappen waarvan de aandelen of de certificaten die op die aandelen betrekking hebben worden verhandeld op een multilaterale handelsfaciliteit of op een georganiseerde handelsfaciliteit – De Koning heeft geen gebruik gemaakt van deze machtiging.

2° de vennootschappen waarvan effecten als bedoeld in artikel 2, 31°, b) en c), van de wet van 2 augustus 2002 (obligaties, andere schuldinstrumenten, enz.) zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereglementeerde markt,

3° de kredietinstellingen als bedoeld in boek II van de wet van 25 april 2014 op het statuut van en het toezicht op kredietinstellingen,

4° de verzekerings- en herverzekeringsondernemingen als bedoeld in boek II van de wet van 13 maart 2016 op het statuut van en het toezicht op verzekerings- of herverzekeringsondernemingen,

5° de centrale effectenbewaarinstituten als bedoeld in artikel 36/1, 25° van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Nationale Bank van België en de ondersteuning verlenende instellingen als bedoeld in artikel 36/26/1, §§ 4 en 5 van dezelfde wet.

¹¹ De NFRD wijzigd Richtlijn 2013/34/EU die betrekking heeft op de jaarlijkse financiële overzichten, de geconsolideerde financiële overzichten en de aanverwante verslagen van bepaalde ondernemingsvormen die ressorteren onder het recht van de Europese Unie.

¹² Artikel 3:6, § 4 en 3:32, § 2.

Wanneer de vennootschap geen beleid voert met betrekking tot een of meer van deze aangelegenheden, moet ze de redenen daarvoor toelichten in haar niet-financiële verklaring.

Een externe controle van deze verklaring is niet verplicht.

Van de genoteerde vennootschappen zijn er een vijftigtal thans onderworpen aan deze reglementering, onder toezicht van de FSMA in het kader van haar toezicht op de periodieke informatie¹³.

De CSRD, die centraal staat in deze mededeling, ligt weliswaar in de lijn van de NFRD maar **reikt ook verder**:

- de CSRD is van toepassing op een groter aantal vennootschappen,
- de CSRD legt strengere rapporteringsvereisten op,
- de CSRD gaat vergezeld van gedetailleerde rapporteringsstandaarden,
- de CSRD schrijft voor dat de informatie op éénzelfde plaats moet worden gebundeld, in een specifiek onderdeel van het bestuursverslag,
- de CSRD eist dat de informatie gecontroleerd wordt en vergezeld gaat van een assuranceoordeel.

3. De CSRD heeft een ruim toepassingsgebied dat alle grote ondernemingen en genoteerde kmo's bestrijkt, alsook bepaalde vennootschappen uit derde landen

De groeiende behoefte aan informatie indachtig, richt de CSRD zich op **nieuwe categorieën van ondernemingen**. Ze is van toepassing op:

1. **alle grote¹⁴ Europese vennootschappen**, ongeacht hun activiteiten¹⁵, en
2. **alle genoteerde vennootschappen op een gereguleerde markt in de EU**, waaronder vennootschappen die ressorteren onder het recht van een derde land, met uitzondering van de micro-ondernemingen¹⁶. Genoteerde kmo's (die geen micro-onderneming zijn) vallen dus onder de CSRD.

¹³ Artikel 10 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten (hierna "de wet van 2 augustus 2002") en het koninklijk besluit van 14 november 2007 betreffende de verplichtingen van emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereguleerde markt.

¹⁴ Ook de CSRD wijzigt de boekhoudrichtlijn en neemt de definities uit die richtlijn over, waaronder de definitie van «grote onderneming». Op te merken valt dat de Europese Commissie een initiatief heeft genomen om bepaalde drempels aan te passen die zijn vastgelegd in de boekhoudrichtlijn, teneinde rekening te houden met de inflatie. Rekening houdend met die aanpassingen is een grote onderneming, een onderneming die op balansdatum ten minste twee van de volgende drie criteria overschrijdt:

- a) balanstotaal: 25.000.000 EUR;
- b) netto-omzet: 50.000.000 EUR;
- c) gemiddeld personeelsbestand gedurende het boekjaar: 250.

¹⁵ De CSRD heeft betrekking op alle ondernemingen en niet, zoals de NFRD, enkel op de organisaties van openbaar belang. Op te merken valt dat er enkel bepaalde vennootschapsvormen worden geïnvloed, waaronder in de eerste plaats de naamloze vennootschappen. Wel worden alle kredietinstellingen en verzekeringsondernemingen geïnvloed, ongeacht hun vennootschapsvorm.

¹⁶ Het begrip «micro-onderneming» is in de boekhoudrichtlijn gedefinieerd als onderneming die op de balansdatum de grensbedragen voor ten minste twee van de drie volgende criteria niet overschrijdt (rekening houdend met de aanpassingen om rekening te houden met de inflatie):

- a) balanstotaal: 450 000 EUR;
- b) netto-omzet: 900 000 EUR;

In voorkomend geval zal een genoteerde vennootschap een duurzaamheidsverslag moeten publiceren op het groepsniveau van haar uiteindelijke moederonderneming uit een derde land¹⁷.

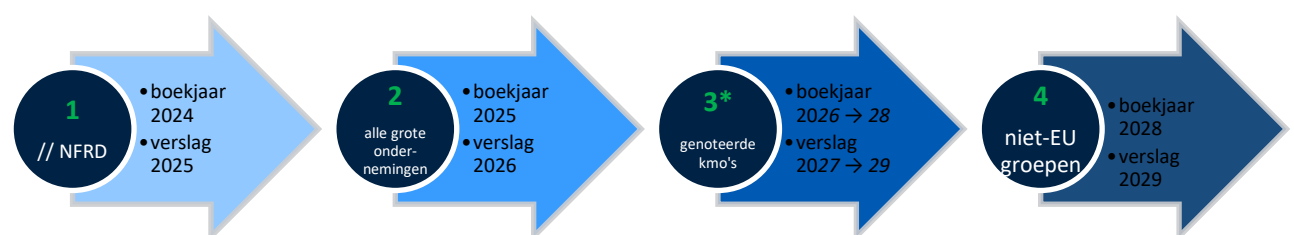
De CSRD geldt dus ook voor **bepaalde vennootschappen uit derde landen**, wat niet het geval is voor de NFRD:

- 1) ze geldt voor vennootschappen uit derde landen die genoteerd zijn op een gereguleerde markt van de Unie (met uitzondering van de micro-ondernemingen) – opdat alle genoteerde vennootschappen in de Unie onder dezelfde duurzaamheidsrapporteringsvereisten zouden vallen;
- 2) ze geldt ook voor vennootschappen uit derde landen die via hun Europese dochteronderneming(en) of bijkanto(o)r(en) aan het hoofd staan van grote groepen, voor zover ze in de EU een netto-omzet behalen die groter is dan 150 miljoen EUR.

Merk op dat **dochterondernemingen zijn vrijgesteld** van duurzaamheidsrapportering als vereist door de CSRD, als die informatie is opgenomen in het **geconsolideerde bestuursverslag van hun moederonderneming**¹⁸. Deze vrijstelling geldt ook als de moederonderneming een vennootschap uit een derde land is, op voorwaarde dat ze duurzaamheidsinformatie rapporteert overeenkomstig gelijkwaardige duurzaamheidsrapporteringsstandaarden. Deze vrijstelling geldt evenwel **niet** als de dochteronderneming een **grote op Euronext Brussels genoteerde vennootschap** is. Met andere woorden, **alle grote vennootschappen die genoteerd zijn op Euronext Brussels zullen op hun niveau moeten rapporteren**, ook al zorgt hun moederonderneming voor een geconsolideerde rapportering op groepsniveau.

👉 **Te ondernemen stappen: ga na of uw vennootschap onder toepassing van de CSRD valt. Zo ja, meld dit aan de bevoegde organen van de onderneming en schakel ze in voor het implementeren van de CSRD-regels. Werk een actieplan uit om u hierop voor te bereiden.**

4. De CSRD treedt in vier opeenvolgende fases in werking

1. **Moeten een eerste duurzaamheidsrapportering opstellen in 2025 over het boekjaar 2024: alle grote organisaties van openbaar belang die meer dan 500 werknemers tewerkstellen,**

c) gemiddeld personeelsbestand gedurende het boekjaar: 10.

¹⁷ Hier worden de groepen bedoeld met een omvangrijke activiteit (meer dan 150 miljoen EUR netto-omzet) op het grondgebied van de Unie.

¹⁸ Deze dochterondernemingen moeten evenwel in hun bestuursverslag de naam en de zetel vermelden van hun moederonderneming die op groepsniveau duurzaamheidsinformatie rapporteert, alsook de weblinks naar het geconsolideerde bestuursverslag van hun moederonderneming. In hun bestuursverslag moeten ze vermelden dat ze zijn vrijgesteld van de duurzaamheidsrapporteringsvereiste.

waaronder meer bepaald vennootschappen (Europese of uit derde landen) die genoteerd zijn op een gereguleerde markt.

2. Moeten een eerste duurzaamheidsrapportering opstellen **in 2026 over het boekjaar 2025**: alle andere grote Europese vennootschappen, alsook alle andere grote vennootschappen uit derde landen die genoteerd zijn op een gereguleerde markt in de Unie (waarvoor deze verplichting nog niet geldt).
3. Moeten* een eerste duurzaamheidsrapportering opstellen **in 2027 over het boekjaar 2026**: alle kmo's (Europese of uit derde landen) die genoteerd zijn op een gereguleerde markt in de Unie, met uitzondering van de micro-ondernemingen.

*Voor die vennootschappen geldt evenwel een overgangperiode van twee jaar waarin ze kunnen beslissen om de vereiste informatie niet te verstrekken, op voorwaarde dat ze de redenen hiervoor kort toelichten in hun bestuursverslag.

4. Moeten een eerste duurzaamheidsrapportering op groepsniveau publiceren **in 2029 over het boekjaar 2028**: de Europese genoteerde vennootschappen met een uiteindelijke moederonderneming uit een derde land, wanneer de groep in de Unie een netto-omzet genereert van meer dan 150 miljoen EUR.

Vennootschappen uit derde landen die genoteerd zijn op een gereguleerde markt, moeten dus voldoen aan de CSRD-vereisten volgens hetzelfde tijdschema als de Europese genoteerde vennootschappen.

Voor haar eerste toepassingsjaar, met name voor de rapportering over het boekjaar 2024, blijft het toepassingsgebied van de CSRD beperkt tot dat van de NFRD, met als enige verschil dat vennootschappen uit derde landen die genoteerd zijn op een gereguleerde markt en de drempel van 500 werknemers overschrijden, ook in het toepassingsgebied vallen.

Tot slot wordt erop gewezen dat de rapporteringsstandaarden, de ESRS, **verschillende overgangsmatregelen** bevatten om bepaalde specifieke informatie mee te delen (zie sectie 6 hieronder).

De **samenvatting** in sectie 14 geeft een overzicht van de vier fases van inwerkingtreding voor de **genoteerde vennootschappen**.

 Te ondernemen stappen: ga na vanaf wanneer uw vennootschap onderworpen is aan de CSRD, maak een retroplanning zodat u tijdig klaar bent, bepaal wie wat moet doen in uw vennootschap en tegen wanneer. Schakel alle betrokken personen in uw vennootschap in.

5. De CSRD legt strengere duurzaamheidsrapporteringsvereisten op

5.1. Vennootschappen moeten duurzaamheidsinformatie publiceren

Genoteerde vennootschappen zullen duurzaamheidsinformatie moeten publiceren. In de CSRD wordt dus niet langer gesproken over «niet-financiële» informatie¹⁹. De rapporteringsnormen (zie sectie 6 hieronder) hanteren de termen «**duurzaamheidsverklaring**» of «**sustainability statement**».

Elke vennootschap moet de volgende informatie verstrekken:

- a) een beschrijving van haar **bedrijfsmodel** en haar **strategie**, met inbegrip van:
 - i) de **veerkracht** van het bedrijfsmodel en de strategie ten aanzien van risico's in verband met duurzaamheidskwesties;
 - ii) de **kansen** voor de vennootschap op het gebied van duurzaamheidskwesties;
 - iii) de **plannen** die ze uitwerkt, met inbegrip van uitvoeringsmaatregelen en daaraan gerelateerde financiële en investeringsplannen, om ervoor te zorgen dat haar bedrijfsmodel en strategie verenigbaar zijn met de overgang naar een duurzame economie en met de beperking van de opwarming van de aarde tot 1,5 °C in overeenstemming met de Overeenkomst van Parijs en de doelstelling om uiterlijk in 2050 klimaatneutraliteit te bereiken, en in voorkomend geval haar blootstelling aan steenkool-, olie- en gasgerelateerde activiteiten;
 - iv) de wijze waarop in het bedrijfsmodel en de strategie rekening wordt gehouden met de **belangen** van de belanghebbenden bij de vennootschap en met de **effecten** van de vennootschap op duurzaamheidskwesties;
 - v) de wijze waarop de strategie van de vennootschap ten aanzien van duurzaamheidskwesties is **uitgevoerd**;
- b) een beschrijving van de **tijdgebonden doelstellingen** die ze heeft vastgesteld met betrekking tot duurzaamheidskwesties, waaronder, indien van toepassing, de absolute broeikasgasemissiereductiedoelstellingen voor tenminste 2030 en 2050, een beschrijving van de **voortgang die ze heeft geboekt** bij het bereiken van die doelstellingen, en een **verklaring** die duidelijk maakt of de doelstellingen ten aanzien van milieufactoren van de vennootschap gebaseerd zijn op overtuigend wetenschappelijk bewijs;
- c) een **beschrijving van de rol van de** bestuurs-, leidinggevende en toezichthoudende **organen** met betrekking tot duurzaamheidskwesties, en van de daarin aanwezige deskundigheid en vaardigheden met betrekking tot het vervullen van die rol ofwel de toegang die deze organen hebben tot dergelijke deskundigheid en vaardigheden;
- d) een beschrijving van haar **beleid** met betrekking tot duurzaamheidskwesties;
- e) informatie over het bestaan van **stimuleringsregelingen** in verband met duurzaamheidskwesties die aan leden van de bestuurs-, leidinggevende en toezichthoudende organen worden aangeboden;
- f) een beschrijving van:

¹⁹ De term “duurzaamheidsrapportering” vindt hoe langer hoe meer ingang. Bovendien is de term “niet-financiële” niet correct aangezien die impliceert dat de betrokken informatie niet relevant zou zijn vanuit financieel oogpunt, terwijl ze in tegendeel aan belang wint op financieel vlak.

- i) de **passende zorgvuldigheidsprocedure** die ze toepast ten aanzien van duurzaamheidskwesties en, indien van toepassing, in overeenstemming met de vereisten van de Unie voor ondernemingen om een passende zorgvuldigheidsprocedure uit te voeren;
 - ii) de **belangrijkste** feitelijke of potentiële **negatieve effecten** die verband houden met haar eigen activiteiten en met haar waardeketen, met inbegrip van haar producten en diensten, haar zakelijke betrekkingen en haar toeleveringsketen, welke activiteiten zijn ondernomen voor het in kaart brengen en monitoren van die effecten en van andere negatieve effecten die zij op grond van andere vereisten van de Unie met betrekking tot het uitvoeren van een passende zorgvuldigheidsprocedure verplicht is in kaart te brengen;
 - iii) **alle maatregelen** die zij neemt om feitelijke of potentiële negatieve effecten te voorkomen, te beperken, te verhelpen of te beëindigen, en het resultaat van dergelijke maatregelen;
- g) een beschrijving van **haar voornaamste risico's** met betrekking tot duurzaamheidskwesties, met inbegrip van een beschrijving van de belangrijkste afhankelijkheden van de vennootschap van die kwesties, en hoe de vennootschap die risico's beheert;
- h) de **indicatoren** die relevant zijn voor de in de punten a) tot en met g) bedoelde informatieverschaffing.

Kmo's kunnen beperktere informatie verstrekken.

Als een genoteerde vennootschap deel uitmaakt van een groep, stelt haar moederonderneming een geconsolideerde rapportering op groepsniveau op. De moederonderneming is dan vrijgesteld van een individuele rapportering. Als de moederonderneming een dergelijke geconsolideerde rapportering opstelt, zijn de dochterondernemingen vrijgesteld van de individuele rapportering, tenzij die dochterondernemingen grote op Euronext Brussels genoteerde vennootschappen zijn. Zie in dit verband sectie 3.

De duurzaamheidsrapportering moet zowel **toekomstgerichte** (op korte, middellange en lange termijn) als **terugblikkende** informatie bevatten, alsook **kwalitatieve** en **kwantitatieve** informatie.

Indien van toepassing, moet de informatie niet enkel betrekking hebben op de **eigen activiteiten van de vennootschap**, maar ook op **haar gehele waardeketen**, m.a.w. zowel op alle **upstream** activiteiten (meer bepaald de toeleveringsketen) als op alle **downstream** activiteiten (transport van de producten, recycling, gebruik van de producten en diensten door de eindgebruikers, maar ook bijvoorbeeld de activiteiten van niet-geconsolideerde dochterondernemingen). Rekening houdend met de moeilijkheden die vennootschappen zouden kunnen ondervinden bij het verzamelen van de nodige informatie in hun waardeketen, voorzien de ESRS in een aantal **versoeplingen** tijdens de eerste drie rapporteringsjaren.

Op te merken valt dat als een Europese genoteerde vennootschap een duurzaamheidsverslag moet publiceren over de duurzaamheidsinformatie **op het niveau van de groep van haar uiteindelijke moederonderneming uit een derde land**, die informatie betrekking moet hebben op de **sociaal-ecologische impact van de groep** (maar niet op de kansen, noch op de risico's die de duurzaamheidsvraagstukken vormen voor de groep).

5.2. De duurzaamheidsverklaring is een onderdeel van het bestuursverslag

Vennootschappen moeten de vereiste duurzaamheidsrapportering opnemen in een **deel van het bestuursverslag dat specifiek hierover gaat en duidelijk als zodanig herkenbaar is**.

De optie om een afzonderlijke verklaring te publiceren – die de NFRD biedt – is geschrapt in de CSRD.

5.3. Vennootschappen moeten een «dubbele-materialiteitstoets» uitvoeren

Net als de NFRD, verplicht de CSRD vennootschappen om zowel verslag uit te brengen over de impact van hun activiteiten op mens en milieu als over op de wijze waarop duurzaamheidskwesties de vennootschap beïnvloeden. Dit noemt men het perspectief «van binnen naar buiten» of het «**dubbele-materialiteitsperspectief**»²⁰, met twee invalshoeken vanwaar het begrip materialiteit wordt beschouwd:

- **vanuit financieel oogpunt:** onderkennen van de **risico's en kansen op het vlak van duurzaamheid voor de vennootschap** («outside-in»), en
- **vanuit het oogpunt van de effecten («impact»):** onderkennen van de **effecten (positieve of negatieve, daadwerkelijke of toekomstige en potentiële) van de vennootschap** op haar omgeving («inside-out»).

Zie ook sectie 6.3 hieronder voor deze analyse van de materialiteit.

 Te ondernemen stappen: zorg binnen uw vennootschap voor de ontwikkeling of de verdieping van de deskundigheid over de verschillende duurzaamheidsthema's, identificeer alle informatie die u zal nodig hebben voor uw rapportering en stel een actieplan op om die in te zamelen.

6. De CSRD verplicht vennootschappen om te rapporteren volgens rapporteringsstandaarden: de ESRS

6.1. De ESRS zijn standaarden die aangeven welke duurzaamheidsinformatie gerapporteerd moet worden

De NFRD verplichtte vennootschappen niet om volgens een welbepaald schema te rapporteren. De CSRD schrijft daarentegen voor dat er, via een gereguleerde verordening, **verplichte gemeenschappelijke duurzaamheidsrapporteringsstandaarden** moeten worden aangenomen, die aangeven welke informatie volgens de CSRD op *nauwkeurige en gestructureerde wijze* moet worden gerapporteerd: de **ESRS**, de «*European Sustainability Reporting Standards*».

Het is de bedoeling dat deze duurzaamheidsrapporteringsstandaarden de tegenhanger worden van de financiële rapporteringsstandaarden, alsook dat het statuut van de duurzaamheidsrapportering vergelijkbaar is met dat van de financiële rapportering.

Die standaarden zullen een **geharmoniseerde duurzaamheidsrapportering** in de gehele Unie waarborgen. Er zijn verschillende soorten rapporteringsstandaarden:

- «sector agnostic» standaarden (van toepassing op vennootschappen uit alle sectoren) – deze eerste reeks standaarden is aangenomen door de Europese Commissie (zie hierboven);
- sectorspecifieke standaarden (bijvoorbeeld voor vennootschappen die actief zijn in de sector «oil & gas» of in de financiële sector);
- specifieke (evenredige) standaarden voor kmo's; en
- specifieke standaarden voor het opstellen van de duurzaamheidsrapportering op het niveau van de moederonderneming uit derde landen.

²⁰ Deze uitdrukking is afkomstig van het Engels («*double materiality*»).

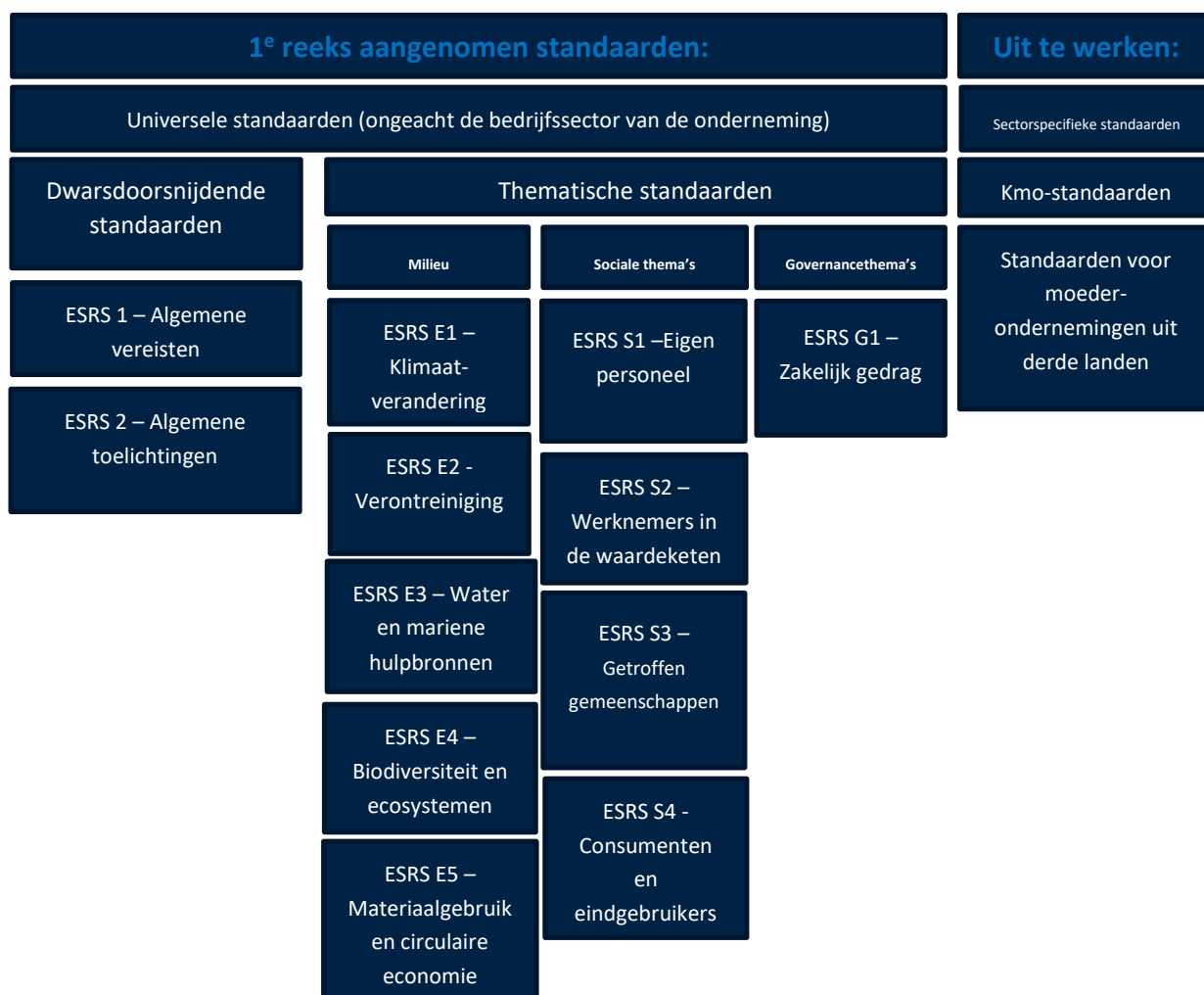
Op te merken valt dat de richtlijn een tijdschema bevat voor het aannemen van deze verschillende standaarden door de Europese Commissie. Er wordt uitstel overwogen voor het aannemen van de sectorspecifieke standaarden en de standaarden voor vennootschappen uit derde landen.

Bij het uitwerken van deze standaarden pleegt de Europese wetgever overleg met de *International Sustainability Standard Board* (ISSB), die internationale duurzaamheidsrapporteringsstandaarden uitwerkt, de «IFRS-S»²¹.

Aangezien de CSRD onder meer duurzaamheidsrapporteringsvereisten oplegt aan vennootschappen uit derde landen, bevat ze verschillende mechanismen om na te gaan of de standaarden volgens welke die vennootschappen uit derde landen rapporteren over duurzaamheid gelijkwaardig zijn aan de Europese standaarden, in navolging van de mechanismen die al voor de boekhoudnormen zijn opgezet.

Anders gesteld, er wordt gestreefd naar **interoperabiliteit tussen de Europese standaarden en de internationale standaarden** om de rapportering voor internationaal actieve vennootschappen te vergemakkelijken.

²¹ IOSCO, de organisatie die de toezichthouders op de financiële markten wereldwijd samenbrengt, heeft de eerste twee door de ISSB uitgewerkte rapporteringsstandaarden, IFRS-S1 en IFRS-S2 onderschreven. IFRS-S1 bevat een reeks vereisten voor de te verstrekken informatie waarmee ondernemingen beleggers kunnen informeren over de duurzaamheidsrisico's en -kansen waarmee ze op korte, middellange en lange termijn worden geconfronteerd. IFRS-S2 definieert de specifieke klimaatgerelateerde informatie en moet samen met IFRS-S1 worden toegepast.

6.2. Er bestaan al 12 ESRS-standaarden die de hele waaier aan duurzaamheidsinformatie bestrijken

De Europese Commissie heeft al een eerste reeks standaarden aangenomen (2 transversale standaarden en 10 thematische standaarden) die voor de eerste betrokken vennootschappen rapportering mogelijk maken vanaf het boekjaar 2024. Zie deze standaarden in het bovenstaande schema.

Standaard **ESRS 1** «Algemene vereisten» beschrijft de architectuur, de algemene beginselen en begrippen van de ESRS, zoals de kenmerken van de informatie, de dubbele materialiteit, de structuur van de duurzaamheidsrapportering, de waardeketen, enz. ESRS 1 is dus contextueel en bevat als dusdanig geen te rapporteren datapunten («datapoints»).

Standaard **ESRS 2** «Algemene toelichtingen» geeft aan welke informatie iedere vennootschap moet verstrekken, zoals:

- informatie over de rol, de verantwoordelijkheid en de kennis van de verschillende organen van de vennootschap op het vlak van duurzaamheid,
- het proces voor het onderkennen van de impacts, risico's en kansen evenals voor de beoordeling van hun materialiteit met het oog op het opstellen van de duurzaamheidsrapportering,
- toelichting bij de maatstaven en doelen («targets») die de vennootschap hanteert.

Vervolgens vermelden de **10 thematische standaarden** welke specifieke informatie verstrekt moet worden over de impacts, risico's en kansen van elk duurzaamheidsthema (het milieu-, sociale en governance-thema).

Merk op dat de ESRS-standaarden ook **facultatieve informatie** bevatten, alsook **voorbeelden** van schema's en tabellen die de vennootschappen kunnen gebruiken voor hun verklaring.

In sectie 7 hieronder wordt, ter illustratie, meer in detail uiteengezet welke informatie onder meer verstrekt moet worden volgens **ESRS E1 – Klimaatverandering** op het vlak van **broeikasgasemissies**.

6.3. De ESRS verschaffen toelichting bij de materialiteitsanalyse

Op te merken valt dat de informatie die door ESRS 2 «Algemene toelichtingen» wordt gevraagd, door alle vennootschappen moet worden meegedeeld. De overige informatie waarvan sprake in de ESRS moet enkel worden gepubliceerd als de vennootschap van oordeel is dat ze relevant («*material*») is volgens hun materialiteitsanalyse. Er wordt aan herinnerd dat die analyse overigens wordt gemaakt vanuit een dubbel perspectief. Zie in dit verband sectie 5.3 hierboven.

Bijvoorbeeld, als luchtverontreiniging een impact kan hebben op haar prestaties of, andersom, als haar activiteit een impact kan hebben op de luchtverontreiniging, moet de vennootschap de informatie verstrekken als bedoeld in de thematische standaard ESRS E2 Verontreiniging. Zo niet, hoeft ze die informatie niet te verschaffen.

Als een vennootschap na afloop van haar dubbele materialiteitsanalyse van oordeel is dat een welbepaald thema niet belangrijk is, mag zij alle publicatievereisten van de betrokken thematische standaard negeren. Is het evenwel standaard ESRS E1 (Klimaatverandering) die als niet «materieel» wordt beschouwd, dan zal de vennootschap een uitgebreide toelichting moeten publiceren van de redenen die haar tot dit besluit hebben gebracht ²². Over de overige thematische standaarden (bv. luchtverontreiniging, waterverontreiniging, biodiversiteit, circulaire economie, ...) kan de vennootschap (maar moet ze dit niet) een toelichting publiceren bij haar materialiteitsanalyse. Volgens de FSMA is het publiceren van zulke toelichting – voor de duurzaamheidsthema's (bv. luchtverontreiniging, waterverontreiniging, biodiversiteit, circulaire economie, ...) - een **goede praktijk** die meer transparantie biedt voor de lezers van deze informatie. In elk geval zal de FSMA de vennootschappen waarvan ze de informatie controleert, kunnen vragen om haar hun materialiteitsanalyse te bezorgen.

Naast de publicatievereisten die de ESRS opleggen, moet een vennootschap specifieke bijkomende informatie publiceren als ze uit haar materialiteitsanalyse besluit dat bepaalde effecten, risico's of kansen niet of onvoldoende gedekt zijn door de ESRS.

²² Deze vereiste vloeit voort uit de vaststelling dat de klimaatverandering algemene en systeemgebonden gevolgen heeft voor de gehele economie.

Op te merken valt dat de ESRS-standaarden een reeks datapunten²³ bevatten die overeenstemmen met informatie die de financiële-marktdeelnemers, de benchmarkbeheerders en ook de financiële instellingen nodig hebben om te voldoen aan hun verplichtingen ingevolge de ESG-reglementering²⁴. Om de naleving van deze verplichtingen te vergemakkelijken, dient elke vennootschap een tabel op te nemen waarin al die datapunten aan bod komen, met vermelding waar de informatie hieromtrent zich bevindt in haar duurzaamheidsverklaring en, in voorkomend geval, met vermelding dat die informatie «niet belangrijk» is.

6.4. De ESRS-standaarden voorzien in een bijkomende infasering voor het verstrekken van welbepaalde informatie

De ESRS voorzien in een **bijkomende infasering** (naast de infasering van de inwerkingtreding van de CSRD zelf) voor het verstrekken van welbepaalde informatie²⁵.

Bijvoorbeeld, vennootschappen of groepen met minder dan 750 werknemers, mogen tijdens het eerste jaar waarover ze rapporteren informatie weglaten over scope 3-broeikasgasemissies, alsook over de totale broeikasgasemissies (zie sectie 7 hieronder voor nadere toelichting bij deze informatie).

 Te ondernemen stappen : maak uw vertrouwd met de ESRS, breng de waardeketen van uw vennootschap in kaart en ga na welke informatie u nodig zal hebben om te rapporteren volgens de ESRS, alsook welke systemen en databanken u nodig zal hebben om die informatie te verkrijgen en bereid u voor op de materialiteitstoets.

 Hou er rekening mee dat de ESRS-standaarden nog niet volledig zijn.

7. De vennootschappen moeten (onder meer) rapporteren over hun broeikasgasemissies en het publiek informeren over hun doelstellingen inzake broeikasgasemissiereducties

Krachtens ESRS E1 moeten de vennootschappen onder meer toelichten welke **acties** ze ondernemen met het oog op de beperking van en de aanpassing aan de klimaatverandering, en welke financiële middelen ze voor die acties uittrekken. Daarbij moeten ze de link leggen met de informatie die ze conform de taxonomieverordening publiceren (“CapEx” en “OpEx”) (zie sectie 8 hieronder).

De vennootschappen moeten hun **brutobroeikasgasemissies**²⁶ en hun **doelstellingen inzake broeikasgasemissiereducties** uiteenzetten.

Daarbij moeten ze een onderscheid maken tussen 3 emissiescopes:

²³ De lijst met deze datapunten is terug te vinden in een tabel die bijlage B vormt bij ESRS 2.

²⁴ Met name krachtens de SFDR-verordening.

²⁵ Zie bijlage C van ESRS 1.

²⁶ De ondernemingen moeten hun bruto-emissies vermelden, wat betekent dat de verwijderde, opgeslagen of door koolstofkredieten gecompenseerde emissies niet in mindering mogen worden gebracht van de hoeveelheid uitgestoten broeikasgassen. De ondernemingen moeten de informatie over de ondernomen acties om hun emissies te verwijderen uit de atmosfeer, op te slaan of te compenseren, afzonderlijk meedelen.

1. **scope 1** groepeerde de directe broeikasgasemissies die verband houden met de vervaardiging van de producten of de verlening van de diensten van de vennootschap;
2. **scope 2** groepeerde de emissies die verband houden met het nodige energieverbruik om die producten te vervaardigen of die diensten te verlenen;
3. **scope 3** groepeerde alle andere *indirecte* emissies *in de waardeketen*, inclusief de *upstream*-emissies (bv. emissies in de toeleveringsketen van de vennootschap) en de *downstream*-emissies (bv. emissies inzake levering, consumptie en *end-of-life* van producten). Voor vele vennootschappen zouden scope 3-emissies de belangrijkste emissiecomponent moeten zijn, maar tegelijkertijd ook de moeilijkst te vatten omdat ze informatie moeten inwinnen over de emissies in hun waardeketen. Daarom moeten vennootschappen met minder dan 750 werknemers hun indirecte scope 3-broeikasgasemissies niet publiceren in hun eerste rapportering. Voor de eerste drie rapporteringsjaren voorzien de ESRS bovendien in bepaalde versoepelingen in verband met het inwinnen van informatie binnen de waardeketen. Dat zal de rapportering over de scope 3-emissies in die periode vereenvoudigen.

De vennootschappen moeten informatie over de emissies verstrekken **voor elke scope afzonderlijk**, en over de **totale** emissies van de drie scopes (in ton CO₂). Voor scope 1 moet het emissiepercentage afkomstig van systemen voor de handel in broeikasgasemissierechten (*“emission trading schemes”* of ETS's) worden vermeld. Bepaalde informatie moet worden **uitgesplitst**, in het bijzonder tussen de verschillende groepsentiteiten. Verder moeten de vennootschappen die in sectoren met een grote klimaatimpact actief zijn **hun emissie-intensiteit bekendmaken in het licht van hun netto-opbrengsten (*“net revenue”*)**, namelijk:

Totaal van de (scope 1-, scope 2- en scope 3-)broeikasgasemissies/netto-opbrengsten

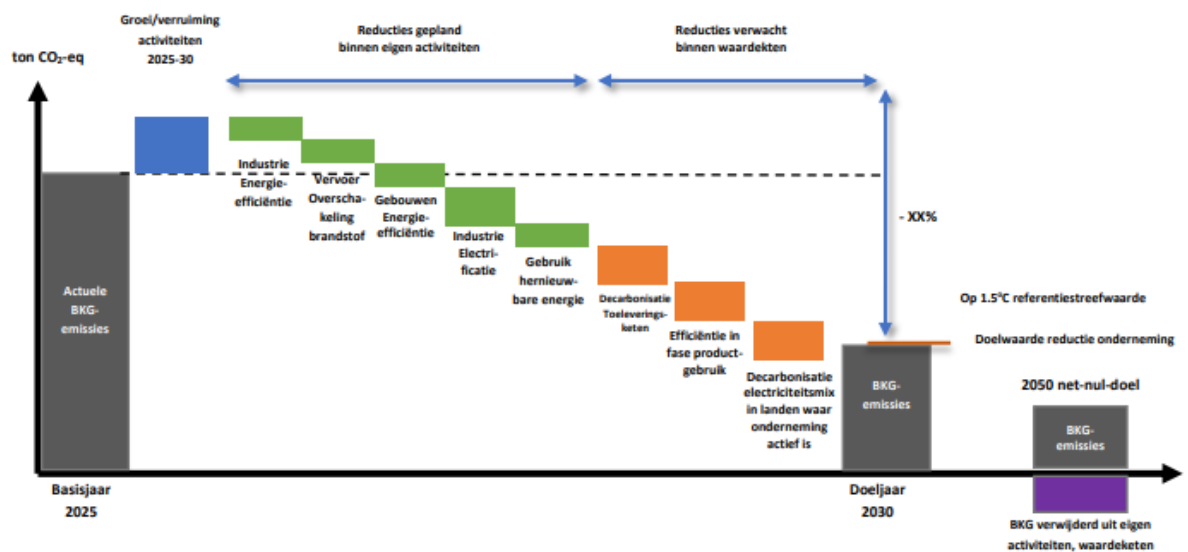
De vennootschappen moeten ook hun **transitieplan voor de beperking van de klimaatverandering** publiceren. Daarin moeten ze toelichting geven bij hun inspanningen om ervoor te zorgen dat hun strategie en bedrijfsmodel verenigbaar zijn met de overgang naar een duurzame economie en met name met de beperking van de opwarming van de aarde tot 1,5 °C in overeenstemming met de Overeenkomst van Parijs, alsook met de doelstelling om uiterlijk in 2050 klimaatneutraliteit te bereiken. Als een vennootschap niet over zo'n plan beschikt, moet ze aangeven of ze alsnog zo'n plan zal opstellen en, zo ja, wanneer.

Als de vennootschap **doelstellingen inzake broeikasgasemissiereducties** vaststelt, moet ze uitleggen hoe die verenigbaar zijn met de doelstelling om de opwarming van de aarde tot 1,5 °C te beperken in overeenstemming met de Overeenkomst van Parijs. Het gaat daarbij om brutodoelstellingen. De vennootschap vermeldt broeikasgasverwijderingen of koolstofkredieten niet als middel om de doelstellingen van haar broeikasgasemissiereductie te verwezenlijken. Ze rapporteert afzonderlijk over haar projecten inzake broeikasgasverwijderingen en -opslag, alsook over haar projecten rond de beperking van de broeikasgassen buiten haar waardeketen die met koolstofkredieten worden gefinancierd.

Tijdens haar periodieke controles zal de FSMA er aandachtig op toezien dat de duurzaamheidsverklaringen van de genoteerde vennootschappen geen misleidende beweringen bevatten (zie secties 12 en 13 hieronder). Noteer ter zake dat de ESRS het gebruik van bepaalde formules impliciet reglementeren. Als een vennootschap bijvoorbeeld een **“netto-nul-doel”** rapporteert, moet ze beschrijven hoe haar restemissies zullen worden geneutraliseerd (bv. door verwijderings- of opslagprojecten binnen haar eigen activiteiten en binnen haar waardeketen), en dit

na een reductie van haar emissies met zo'n 90 tot 95%²⁷. Noteer ook dat, als een vennootschap publieke claims maakt over "emissieneutraliteit" waarbij sprake is van koolstofkredieten, ze met name moet uitleggen of en hoe deze claims vergezeld gaan van doelstellingen inzake broeikasgasemissiereducties. Verder moet ze toelichting geven bij de geloofwaardigheid en integriteit van de gebruikte koolstofkredieten.

De vennootschappen kunnen hun doelstellingen inzake broeikasgasemissiereducties en hun acties in grafiekvorm presenteren. De ESRS bevatten een **voorbeeldgrafiek** ter zake²⁸:

Al die informatie is met name nuttig voor de andere vennootschappen in de waardeketen, als ook zij over hun scope 3-emissies moeten rapporteren. Krachtens de SFDR moeten de financiëlemarktdelnemers en de financieel adviseurs bij de vennootschappen waarin ze beleggen, allerlei gegevens verzamelen over hun broeikasgasemissies (scope 1-, scope 2- en scope 3-emissies en totale emissies, intensiteit van de emissies, transitieplan en doelen voor broeikasgasemissiereductie) om die te consolideren en om de *belangrijkste negatieve effecten* van hun beleggingsbeslissingen op de duurzaamheidsfactoren te berekenen.

8. De door de taxonomieverordening vereiste informatie moet samen met de door de CSRD vereiste informatie worden verstrekt

De taxonomieverordening legt niet alleen een kader vast om te bepalen of bepaalde economische activiteiten vanuit milieuoogpunt als duurzaam kunnen worden beschouwd, maar verplicht bepaalde vennootschappen (thans de vennootschappen die onder de NFRD vallen) om **drie prestatie-indicatoren (of "PI's")** van hun economische activiteiten vanuit het oogpunt van hun ecologische duurzaamheid mee te delen:

²⁷ Sectorale variaties zijn mogelijk.

²⁸ Zie ESRS E1, Bijlage A, TV 31.

3 KPI's

het aandeel van hun *omzet* uit producten of diensten die verband houden met ecologisch duurzame economische activiteiten.

het aandeel van hun *kapitaaluitgaven* (CapEx) in verband met activa of processen die verband houden met ecologisch duurzame economische activiteiten.

het aandeel van hun *operationele uitgaven* (OpEx), in verband met activa of processen die verband houden met ecologisch duurzame economische activiteiten.

Via die informatie kan thans, voor elke geïdentificeerde vennootschap, worden geïdentificeerd welk deel van haar economische activiteiten en investeringen duurzaam is vanuit milieuoogpunt. Die informatie is erg nuttig voor de markt, bv. voor de beleggingsadviseurs en de vermogensbeheerders, om beleggingen te selecteren in vennootschappen die bij de duurzaamheidsvoorkeuren van hun klanten aansluiten.

Met de inwerkingtreding van de CSRD wordt het toepassingsgebied van de in de taxonomieverordening vermelde rapporteringsvereisten uitgebreid²⁹: **alle vennootschappen die, krachtens de CSRD, een duurzaamheidsverklaring moeten opstellen**, zullen de door de taxonomieverordening vereiste gegevens moeten verstrekken, volgens een **identiek tijdschema** als voor de inwerkingtreding van de CSRD.

De door de taxonomieverordening vereiste informatie zal moeten worden **geïntegreerd in het deel van de conform de ESRS opgestelde duurzaamheidsverklaring dat over milieuaangelegenheden handelt**. Bovendien leggen de ESRS links met de krachtens de taxonomieverordening vereiste informatie.

Wanneer ze bijvoorbeeld hun acties tot beperking van de klimaatverandering voorstellen, moeten de vennootschappen de nodige CapEx- en Opex-bedragen voor de tenuitvoerlegging van die acties koppelen aan de door de taxonomieverordening vereiste prestatie-indicatoren.

- **Te ondernemen stappen: als de rapporteringsvereisten van de taxonomieverordening nog niet voor uw vennootschap gelden, controleer dan vanaf wanneer dat wel zo zal zijn, en stel een actieplan op om alle vereiste informatie te verzamelen om, aan de hand van de drie indicatoren waarvan sprake in die Verordening, te bepalen of uw economische activiteiten duurzaam zijn.**
- **Bepaal meer specifiek welke activiteiten/investeringen van uw vennootschap in aanmerking komen voor en/of in overeenstemming zijn met de taxonomieverordening.**

²⁹ Artikel 8 van de taxonomieverordening geldt voor “elke onderneming die op grond van artikel 19bis of artikel 29bis van Richtlijn 2013/34/EU (i.e. de boekhoudrichtlijn) verplicht is niet-financiële informatie openbaar te maken”. De CSRD-richtlijn breidt het toepassingsgebied van artikelen 19bis en 29bis van de boekhoudrichtlijn uit.

9. Bij de duurzaamheidsrapportering zal een bepaald formaat moeten worden gebruikt en zal de informatie moeten worden gemarkeerd

Vanaf het eerste rapporteringsjaar zullen de vennootschappen de duurzaamheidsinformatie (incl. de door de taxonomieverordening vereiste informatie) **volgens het ESEF-formaat** (*“European Single Electronic Format”*), i.e. het XHTML-formaat, moeten voorstellen. De op een gereguleerde markt genoteerde vennootschappen zijn al verplicht om dat formaat te gebruiken voor de publicatie van hun financiële informatie.

De vennootschappen zullen de duurzaamheidsinformatie ook moeten **markeren** (“taggen”) overeenkomstig een digitale indeling in categorieën (de zogenaamde “digitale taxonomie”), wat hun verwerking via **geautomatiseerde processen en hun vergelijking** vergemakkelijkt. In dit stadium is de datum waarop de markering verplicht zal worden, nog niet vastgesteld.

Noteer dat alle door de vennootschappen gepubliceerde duurzaamheidsinformatie in de toekomst toegankelijk zal zijn in een **databank die op Europees niveau is gecentraliseerd** conform het ESAP-project (of *“European Single Access Point”*).

- **Genoteerde vennootschappen die het ESEF-formaat nog niet moeten gebruiken, moeten zich daarop voorbereiden.**
- **Verder moeten de vennootschappen zich voorbereiden op het “taggen” van duurzaamheidsinformatie : mogelijk zijn bij die “tagging” immers vrij veel menselijke en informaticamiddelen nodig.**

10. De interne verantwoordelijkheden voor het opstellen van de duurzaamheidsrapportering worden uitgebreid

De CSRD breidt de huidige **verantwoordelijkheid van de bestuurs- en toezichthoudende organen van de vennootschap** voor het opstellen van de financiële rapportering uit tot de opstelling van de duurzaamheidsrapportering. Die organen zullen dus **collectief verantwoordelijk** zijn voor de conformiteit van de duurzaamheidsrapportering met de CSRD, de ESRS en de taxonomieverordening.

De richtlijn breidt ook de **prerogatieven van het auditcomité** uit, wat de integriteit van de duurzaamheidsinformatie ten goede moet komen. Doelstelling van die nieuwe verantwoordelijkheden is **de kwaliteit en de betrouwbaarheid** van de duurzaamheidsrapportering **te verbeteren**. Bij deze interne controle zal aandacht moeten worden besteed aan de **connectiviteit tussen de financiële informatie en de duurzaamheidsinformatie**, die coherent moeten zijn.

- **Te ondernemen stappen: voer een grondige interne controle van de duurzaamheidsinformatie in en sensibiliseer de vennootschapsorganen voor hun toekomstige verantwoordelijkheden.**

11. De duurzaamheidsverklaring zal aan een externe controle worden onderworpen in de vorm van een assurance

Volgens de NFRD gelden geen specifieke controlevereisten voor de niet-financiële verklaring en de door de taxonomieverordening vereiste informatie: de commissaris moet controleren of die informatie is verstrekt, maar voor de inhoud van die informatie is geen verplichte externe controle voorzien. Dat is een groot verschil ten opzichte van de financiële informatie.

De situatie verandert met de CSRD: deze legt een **verplichte controle van de duurzaamheidsinformatie** op via een zogenaamde “**assuranceopdracht**” door een bedrijfsrevisor³⁰. Bedoeling is **de geloofwaardigheid van de duurzaamheidsinformatie te vergroten**.

In een eerste fase zal de externe controle de vorm aannemen van een “**assuranceopdracht met een beperkte mate van zekerheid**”, met de mogelijkheid om in 2028, na evaluatie door de Europese Commissie³¹, over te schakelen op een “**assuranceopdracht met een redelijke mate van zekerheid**”. De Europese Commissie zal de assurancestandaarden vaststellen voor de assuranceopdracht met een beperkte mate van zekerheid en, in voorkomend geval, voor de assuranceopdracht met een redelijke mate van zekerheid in verband met de duurzaamheidsinformatie.

 Te ondernemen stappen : contacteer uw commissaris en bespreek met hem alvast de uitdagingen in het kader van de CSRD.

12. De FSMA zal de naleving van de rapporteringsvereisten die uit de CSRD voortvloeien, controleren in het kader van het toezicht op de periodieke informatieverstrekking door de genoteerde vennootschappen

De FSMA is belast met het toezicht op de naleving van **bepaalde rapporteringsvereisten door genoteerde vennootschappen**, waaronder het toezicht op de zogenaamde “**periodieke informatieverstrekking**”³². Het bestuursverslag maakt deel uit van die informatie.

³⁰ Als de Belgische wetgever het toelaat, zal de externe controle door een andere bedrijfsrevisor dan de commissaris van de vennootschap of door een onafhankelijke derde instantie mogen worden uitgevoerd. Dat zijn twee (verschillende) opties die aan de lidstaten worden geboden bij de omzetting van de CSRD.

³¹ De conclusie van een assuranceopdracht met een beperkte mate van zekerheid wordt gewoonlijk in een negatieve vorm geformuleerd: de beroepsbeoefenaar verklaart *geen kwesties te hebben vastgesteld op grond waarvan zou kunnen worden geconcludeerd dat het onderzoeksobject een materiële onjuistheid bevat*. De conclusie van een assuranceopdracht met een redelijke mate van zekerheid wordt gewoonlijk positief geformuleerd en geeft een oordeel over de meting van het onderzoeksobject aan vooraf vastgestelde criteria. Krachtens de boekhoudrichtlijn moet de wettelijke controle van de jaarrekeningen op basis van een redelijke mate van zekerheid worden verricht.

³² Artikel 10, § 2, van de wet van 2 augustus 2002, en het koninklijk besluit van 14 november 2007 betreffende de verplichtingen van emittenten van financiële instrumenten die zijn toegelaten tot de verhandeling op een gereguleerde markt.

In het kader daarvan controleert de FSMA thans de **door de NFRD voorgeschreven niet-financiële verslaglegging** en de **door de taxonomieverordening voorgeschreven informatie**. Het gaat daarbij om een vijftigtal grote genoteerde vennootschappen³³.

Met het oog op dit toezicht stelt de FSMA een **jaarlijks controleplan** op, dat op een risicoanalyse is gebaseerd en rekening houdt met de prioriteiten die in haar jaarlijks actieplan vastliggen. Die prioriteiten worden bepaald in het licht van de op Europees niveau vastgestelde prioriteiten³⁴.

De FSMA controleert niet enkel of de informatie **aanwezig** is, maar ook of ze **volledig en begrijpelijk** is. Verder controleert ze de **coherentie** tussen de informatie in de niet-financiële verslaglegging en de informatie in de andere delen van het jaarlijks financieel verslag, onder meer de financiële informatie in de financiële overzichten en de toelichtingen daarbij. Het gaat daarbij dus om een **kwalitatieve controle**³⁵.

Krachtens de CSRD zullen **alle vennootschappen die op een gereguleerde markt zijn genoteerd** (met uitzondering van de micro- vennootschappen), duurzaamheidsinformatie moeten publiceren, waardoor het aantal vennootschappen waarvan de duurzaamheidsinformatie door de FSMA zal worden gecontroleerd, op een honderdtal uitkomt.

Voor de uitvoering van haar opdracht zal de FSMA zich kunnen **baseren op de externe controle** door een bedrijfsrevisor of, in voorkomend geval, door een onafhankelijke derde instantie³⁶.

 Te ondernemen stappen : heeft u, als genoteerde vennootschap, vragen over de impact van de CSRD, dan kan u daarmee steeds terecht op soc.esg@fsma.be.

13. De CSRD is een sleutelinstrument bij de bestrijding van greenwashing

Greenwashing kan worden gedefinieerd als een praktijk waarbij **de verklaringen, acties of communicaties inzake duurzame ontwikkeling geen duidelijke en billijke weerspiegeling zijn van het betrokken onderliggende duurzame-ontwikkelingsprofiel van een entiteit, financieel product of financiële dienst**. Deze praktijk kan misleidend zijn voor de consumenten, beleggers of andere marktdeelnemers. Misleidende beweringen over duurzame ontwikkeling kunnen al dan niet opzettelijk worden gebruikt en verspreid³⁷.

³³ Pro memorie: het gaat om de ondernemingen die de in de artikelen 3:6, § 4, of 3:32, § 2, van het Wetboek van Vennootschappen en Verenigingen vermelde drempels overschrijden. De aanknopingspunten voor de bevoegdheid van de FSMA worden gedefinieerd in artikel 10, § 3, van de wet van 2 augustus 2002.

³⁴ De jaarlijks door ESMA vastgestelde “*European Common Enforcement Priorities*” (ECEP).

³⁵ In verband met die controle, zie ook circulaire FSMA_2012_01 – Verplichtingen van op een gereguleerde markt genoteerde emittenten.

³⁶ Pro memorie: als de Belgische wetgever het toelaat, zal de externe controle door een andere bedrijfsrevisor dan de commissaris van de onderneming of door een onafhankelijke derde instantie kunnen worden uitgevoerd. Het gaat daarbij om twee (verschillende) opties die aan de lidstaten worden geboden in het kader van de omzetting van de CSRD.

³⁷ Deze definitie berust op de “*common high level understanding*” van ESMA, EBA en EIOPA.

In 2022 belastte de Europese Commissie de drie agentschappen ESMA, EIOPA en EBA met de opstelling van een **verslag** over dit fenomeen. Die werkzaamheden zullen in 2024 zijn afgerond, maar elk agentschap stelde in 2023 al een voorlopig verslag op³⁸.

Daaruit blijkt onder meer dat de tenuitvoerlegging van de CSRD en de ESRS zouden moeten bijdragen tot een **beperking van het greenwashingrisico**: als de vennootschappen betrouwbare duurzaamheidsinformatie verspreiden conform de voorgeschreven ESRS, zou dat de **vereiste transparantie** opleveren:

- voor alle vennootschappen van hun waardeketen, die zich dan voor hun eigen rapportering op die informatie zouden kunnen baseren, en
- voor het publiek, inclusief de beleggers.

Bij haar toezicht op de informatie die de genoteerde vennootschappen conform de CSRD verspreiden, zal de FSMA rekening houden met deze **doelstelling** van bestrijding van greenwashing. In dat opzicht zal zij **de kwaliteit en de degelijkheid** van de gepubliceerde informatie “challengen”.

14. Samenvatting: welke op een gereguleerde markt genoteerde vennootschappen moeten wat publiceren krachtens de CSRD en tegen wanneer?

Onderstaande tabel toont de fasering van de inwerkingtreding van de nieuwe regels die uit de CSRD voortvloeien, **voor de op een gereguleerde markt genoteerde vennootschappen** waarvan de FSMA de periodieke informatie controleert:

³⁸ Het ESMA-verslag is [hier](#) beschikbaar.

AUTORITEIT
VOOR
FINANCIËLE
DIENSTEN
EN MARKTEN

<i>Rapporterings- ja(a)r(en)</i>	<i>Betrokken boek- ja(a)r(en)</i>	<i>Type geviseerde vennootschappen</i>	<i>Type rapportering</i>	<i>Externe controle</i>
2024	2023	Alle grote Europese vennootschappen die op een gereglementeerde markt zijn genoteerd, en meer dan 500 werknemers hebben	NFRD Verklaring van niet-financiële informatie als bedoeld in artikel 3:6, § 4, of artikel 3:32, § 2, van het WVV	Niet verplicht
Vanaf 2025	Vanaf 2024	Alle grote vennootschappen (Europese en uit derde landen) die op een gereglementeerde markt zijn genoteerd, en meer dan 500 werknemers hebben	CSRD (fase 1) Integratie van de duurzaamheidsinformatie in het bestuursverslag conform de ESRS of, voor de genoteerde vennootschappen uit derde landen, conform standaarden die door de Europese Commissie als gelijkwaardig worden beschouwd (nog niet genomen gelijkwaardigheids-beslissing) Verschillende mogelijkheden om bepaalde informatie uit te stellen (zie bijlage C bij ESRS 1) en overgangsmaatregelen (zie ESRS 1, hoofdstuk 10)	Verplicht: assuranceopdracht
Vanaf 2026	Vanaf 2025	Alle andere grote genoteerde vennootschappen, zowel Europese als uit derde landen, die op een gereglementeerde markt zijn genoteerd	CSRD (fase 2) Integratie van de duurzaamheidsinformatie in het bestuursverslag conform de ESRS of, voor de vennootschappen uit derde landen, conform standaarden die door de Europese Commissie als gelijkwaardig worden beschouwd (nog niet genomen gelijkwaardigheidsbeslissing) Verschillende mogelijkheden om bepaalde informatie uit te stellen (zie bijlage C bij ESRS 1) en overgangsmaatregelen (zie ESRS 1, hoofdstuk 10)	Verplicht: assuranceopdracht
Tussen 2027 en 2029 (naar keuze van de betrokken vennootschappen)	Tussen 2026 en 2028 (naar keuze van de betrokken vennootschappen)	Alle kmo's (Europese en uit derde landen) die op een gereglementeerde markt zijn genoteerd, met uitzondering van de micro-ondernemingen	CSRD (fase 3) Integratie van de duurzaamheidsinformatie in het bestuursverslag conform de specifieke ESRS voor de genoteerde kmo's (nog op te stellen), conform de "full" ESRS of, voor kmo's uit derde landen,	Verplicht: assuranceopdracht

			conform standaarden die door de Europese Commissie als gelijkwaardig worden beschouwd (nog niet genomen gelijkwaardigheidsbeslissing) Verschillende mogelijkheden om bepaalde informatie uit te stellen (zie bijlage C bij ESRS 1). Genoteerde kmo's zullen het uitstel echter niet mogen cumuleren als zij gebruik hebben gemaakt van de vrijstelling om de eerste twee boekjaren niet te rapporteren. Ook in overgangsmaatregelen is voorzien (zie ESRS 1, hoofdstuk 10).	
Vanaf 2029	Vanaf 2028	Rapportering op groepsniveau buiten de EU: de op een gereguleerde markt genoteerde vennootschappen, met uitzondering van de micro-ondernemingen met een uiteindelijke moederonderneming uit een derde land, wanneer de groep in de Unie een netto-omzet van meer dan 150 miljoen euro genereert	CSRD (fase 4) Publicatie van een duurzaamheidsverslag op groepsniveau van de uiteindelijke moederonderneming uit een derde land, conform de ESRS (hetzij de ESRS die gelden voor de Europese vennootschappen, hetzij de (nog op te stellen) specifieke standaarden voor de vennootschappen uit derde landen) of conform standaarden die door de Europese Commissie als gelijkwaardig worden beschouwd (nog niet genomen gelijkwaardigheidsbeslissing) ³⁹	Verplicht: assuranceopdracht

³⁹ Als de moederonderneming uit een derde land niet alle vereiste informatie ter beschikking stelt, stelt de dochteronderneming een verslag op met alle informatie waarover zij beschikt, en geeft zij een verklaring af waaruit duidelijk blijkt dat de moederonderneming niet alle vereiste informatie ter beschikking heeft gesteld.

Bijlage : Niet-exhaustieve lijst van te ondernemen stappen

- ☞ Ga na of uw vennootschap onder toepassing van de CSRD valt. Zo ja, meld dit aan de bevoegde organen van de onderneming en schakel ze in voor het implementeren van de CSRD-regels. Werk een actieplan uit om u hierop voor te bereiden.
- ☞ Ga na vanaf wanneer uw vennootschap onderworpen is aan de CSRD, maak een retroplanning zodat u tijdig klaar bent, bepaal wie wat moet doen in uw vennootschap en tegen wanneer. Schakel alle betrokken personen in uw vennootschap in.
- ☞ Zorg binnen uw vennootschap voor de ontwikkeling of de verdieping van de deskundigheid over de verschillende duurzaamheidsthema's.
- ☞ Maak u vertrouwd met de ESRS, breng de waardeketen van uw vennootschap in kaart en ga na welke informatie u nodig zal hebben om te rapporteren volgens de ESRS, alsook welke systemen en databanken u nodig zal hebben om die informatie te verkrijgen en bereid u voor op de materialiteitstoets. Stel een actieplan op om alle informatie in te zamelen. Hou er rekening mee dat de ESRS-standaarden nog niet volledig zijn.
- ☞ Als de rapporteringsvereisten van de taxonomieverordening nog niet voor uw vennootschap gelden, controleer dan vanaf wanneer dat wel zo zal zijn, en stel ook hier een actieplan op om alle vereiste informatie te verzamelen om, aan de hand van de drie indicatoren waarvan sprake in die Verordening, te bepalen of uw economische activiteiten duurzaam zijn. Bepaal meer specifiek welke activiteiten/investeringen van uw vennootschap in aanmerking komen voor en/of in overeenstemming zijn met de taxonomieverordening.
- ☞ Indien uw vennootschap het ESEF-formaat nog niet moet gebruiken, bereid u dan daarop voor. Bereid u verder ook voor op het "taggen" van duurzaamheidsinformatie: mogelijk zijn daarvoor veel menselijke en informaticamiddelen nodig.
- ☞ Voer een grondige interne controle van de duurzaamheidsinformatie in en sensibiliseer de vennootschapsorganen voor hun toekomstige verantwoordelijkheden.
- ☞ Contacteer uw commissaris en bespreek met hem de uitdagingen in het kader van de CSRD.
- ☞ Heeft u vragen over de impact van de CSRD, dan kan u daarmee steeds terecht op soc.esg@fsma.be.